

νέται με όλους μας κι' ως άνοιξη όποιος δέν τό πα-  
ραδέχεται τήν περίφημη λογική του Port-Royal,  
όπου θά βροί πειδ πλατεία έξηγημένη τήν ιδέα  
μου ότους λόγους που χρησιμεύουν για είσαγωγή  
της. Μά κ' έδω μήπως δέν έχω να φέρω παρά-  
δειγμα που να επικυρώνη αυτό που λέω; Δόξα  
νάχη ο Θεός, μπορεί κανείς νύ ψαρέψη όσα θέλη  
τέτοια παραδείγματα απ' τα λόγια και τις συζητη-  
σές μας, μόν που είναι χασομέριο να καθεται νάν  
τά γράφη. Ορίστε ένα :

Βγαίνει ο Βερναρδάκης, άν θυμάμαι καλά, και  
λέει ο' ένα δημοσιογράφο που τον επισκέφτηκε—  
τί να κάμη ο άνθρωπος και να μην του πη;—πώς  
και στην αρχαία, όπως σήμερα, γραφούτανε ο' άλλη  
γλώσσα ο ποιητικός λόγος και ο' άλλη ο πεζός, πώς  
δέν είναι ίδια η γλώσσα του Αριστοφάνη με τη  
γλώσσα του Πλάτωνα και του Ξενοφώντα. Έδωσε  
δηλ. ο κ. Βερ. ένα χρησμό σαν εκείνους της Πυ-  
θίας: ήξεις άφήξεις κτλ που κι' άληθινός είναι  
και ψεύτικος μαζί, κι' ο δημοσιογράφος τον τίναξε  
στό Ρωμέϊκο από την ψεύτικη του όψη. Γιατί ο  
Αριστοφάνης, που γράφει κωμωδίες, φυσικά μιλάει  
άλλοιώς κι' άλλοιώς ο Πλάτωνας, που γράφει φιλο-  
σοφικούς διάλογους, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει  
πώς το νερό ο ένας τό λέει «νερό» κι' ο άλλος «ύδωρ»,  
ούτε πώς έχει καθένας τους και δική του γραμμα-  
τική. Κ' η άπόδειξη προχειρότατη να μερικοί  
στίχοι του Αριστοφάνη :

εύδαιμονόης, ώσπερ ή μήτηρ ποτέ.—Αχ. 451  
κίγώ δέ σ' έλξω και διαβαλώ πλείονα.—Ιπ. 711  
ο Σόλων ο παλαιός ήν φιλόδημος τήν φύσιν.—Νεφ. 1187  
τοϋτο μέντοι δεινόν ήδη νή Δί, εί μαχούμεθα.—Σφ. 426  
Αίρ' αίρε μάζαν ώς τάχιστα κανθάρω.—Είρ. 1  
Ούτος αυτός ών φράσει τίς έστιν όρνις ούτοςί;—Ορν. 269  
Αλλ', ο Καλονίκη, κάομαι τήν καρδίαν  
και πόλλ' όπέρ ήμών τών γυναικών άγχομαι.—Λυσ. 9  
Ω Ζεύ, χελιδών άρά ποτε φανήσεται;—Θεσμ. 1  
Ού τοι μά τήν Δήμητρα δύναμαι πω μαθεΐν  
όπότερος ύμών έστι Θεός; άλλ' είσιτον.—Βατρ. 667  
Είτ' ού τό στυγής Ιμάτιον έχρην σ' έχειν;—Εκκλ. 535  
Αλλά φθείρου και μή γρύξης  
έτι μηδ' ότιούν.

ούγάρ πείσεις, ούδ' ήν πείσης.—Πλ. 599

Πώς θάν τά πη αυτά ο Πλάτωνας; Ήθελα νάχω  
καιρό για να βρώ απ' αυτόν να παράλληλά τους, μ'  
άφου δέν έχω, ως άπαντήση εκείνος που βρίσκει  
άλλη τη γλώσσα του κωμικού κι' άλλη τη πεζο-  
γράφου: Πώς τήνε λέει ο Πλάτωνας τήν εύτική  
του εύδαιμονώ; Πώς τό ωσπερ και τό μήτηρ;  
Πώς τό μέλλοντα του έλκω, του διαβάλλω, του  
φαίνομαι, του μάχομαι; Πώς τό παλαιός και  
φιλόδημος και τό τήν φύσιν! Πώς τό ήν και τό  
έστι και τό αίρε και τό νών και τό δανεύς κτλ.  
κτλ.; Τα ίδια κι' άπαράλλαχτα όπως κι' ο Αριστο-  
φάνης. Που είναι λοιπόν έδωπέρα ή διγλώσσα όπως  
τήν έχουμ' έμείς; Πουθενά δέν είναι! ένα τό λε-  
ξικό και τό τυπικό ένα κ' ή σύνταξη μία,

Μά ποιός τό ξετάζει αυτά; Τη γνώμη τουκ'  
Βερ. έχω τη διάδαδα σέ' μια Συμυρνέικη έφημερίδα  
που θά πη πώς έκανε όχι μικρό γύρο, άφου ή  
Συμυρνέικη τήν πήρε από άλλη Αθηνιώτικη. Μά  
πόσοι άρά γε από 'κεινους που τήν είδαν θρόντισαν  
να μάθουν άν είν' άληθινή; Κέγω δέν ξέρω πόσοι  
μέσ' από τις χιλιάδες. Γιατί, όπως λέει κι' ο Θου-  
κυδίδης, «αταλαίπωρος τοίς πολλοίς ή ζήτησις τής  
άληθείας και επί τα έτοιμα μάλλον τρέπονται».

\*\*\*

Νά ποιό είναι τό κακό! Είναι που οι άνθρωποι  
δέν πολυσκοτίζονται για τήν άλήθεια. Κ' ή γι-  
ατρεία του δέ μπορεί να γίνη άλλοιώς παρά με τό  
να διαλαλούμε άκατάπαυτα τήν άλήθεια, νάν τους  
σπρώχνουμε, για νάν τη δεχτούν, νάν τους ξυ-  
πνούμε, για νάν τη νοιώσουν. Κήρυγμα γλωσσικό  
μάς χρειάζεται και κήρυγμα με σείρά, με τάξη, με  
τρόπο, με δύναμη κι' άκέραστο, άκατάπαυτο. Με  
τό κήρυγμ' απ' τη μία και τη δημιουργική δουλειά,  
την παραγωγή λογοτεχνημάτων, απ' τήν άλλη θά  
βγούμε μία χαρά πέρα, φτάνει να δουλεύουμε με  
τήν καρδιά μας. Και γιατί όχι; Δώδεκα φτωχοί  
ψαράδες μία φορά κ' έναν καιρό βγήκαν να κηρύ-  
ξουν Χριστό και σήμερα ο Χριστός βασιλεύει ο' έκα-  
τομμύρια καρδιές ο' όλο τον κόσμο. Έμείς δέν έ-  
χουμε δά και τόσο μεγάλη δουλειά να τελειώσουμε.  
Έχουμε για τήν ώρα μόνο να δείξουμε στ' αδέρφια  
μας, στον Έλληνικό λαό, ποιά είναι ή εθνική του  
γλώσσα: ποιός ο λόγος να μην τό καιροθώσουμε ο-  
πως τό επιθυμούμε; Μά είχαν εκείνοι κάποια δύ-  
ναμη μέσα τους που μ' αυτή μαγνητίζουν τον κό-  
σμο και τον έδερναν να κλίνη στα λόγια τους. Γιατί  
να μην τήν έχουμε κ' έμείς; Πρέπει νάν τήν έ-  
χουμε, άν θέμε τα ίδια να φέρη άποτελέσματα και  
τό δικό μας κήρυγμα. Μπρός λοιπόν με τό κήρυγμα  
τό γλωσσικό: Πρέπει νακούσουν οι άνθρωποι, να  
καταλάβουν κ' ύστερα να γίνουν τής Αλήθείας  
όπαδοί.

Ι. Γ. ΣΤΑΜΝΟΠΟΥΛΟΣ

## ΝΕΚΡΙΚΟΙ ΔΙΑΛΟΓΟΙ

ΜΙΣΤΡΙΩΤΗΣ (διδάσκοντας θεατρική τέχνη):  
— Έποθέσωμεν, εύγενεστάτη νεολαία, ότι είμι  
πρωταγωνιστής. Γνωρίζετε, εύγενεστάτη νεολαία,  
ότι ο Αριστοφάνης άπαξ ύπεδύσατο πρωταγωνιστού  
πρόσωπον; Ών άρα πρωταγωνιστής έγκλείομαι έν έ-  
μαυτώ. Τό π'αν δι' έμέ δέν ύπάρχει. Οι θεαταί έξα-  
φανίζονται....

Η ΝΕΟΛΑΙΑ: Και έχουν πολύ δίκιο!

— Που τρέχεις;  
— Πάω να ρωτήσω πώς πηγαίνει ο κακήμενος ο  
Χατζίδακας.  
— Τι; Είναι άρρωστος;  
— Μά δέν τό ξέρεις; Διάβασε προχτές ένα άρ-  
θρο του άρχιμαλλιαρού του Παλλή, και τον έπιασε  
τεταρταίος πυρετός.  
— Ω τον κακήμενο τίν τεταρταίο που πήγε  
κι' έμπλεξε!

Φραγκολεβαντίνα. Έλα δώ, Γιάννη. Ακούω,  
ή μητέρα σου είναι στο κρεβάτι.

Πλακιωτάκι. Ναι, είναι πολύ άρρωστη.

Φραγκολεβαντίνα. Τι έχει; Ξέρεις;

Πλακιωτάκι. Έχει, λέει, κάτι που είπε ο  
γιατρός σαν τρύπκ, γρίπα, λέει....

Φραγκολεβαντίνα. Μήπως είπε γρίπη;

Πλακιωτάκι. Ναι, ναι, άφτό είναι.

Φραγκολεβαντίνα (είρωνικά). Όχι δά! Πε-  
ραστικά της λοιπόν. (Από μέσα της). Τά μούτρα  
τους! Δέν τους φτάνουν οι θερμές τους, θέλουν και  
τις δικές μας τις άρρώστιες... La grippe par  
exemple! (Γελά κ' έτσι φαίνονται τα σάπια της  
τά δόντια).

Κ. ΤΕΦΑΡΙΚΗΣ

## ΦΤΗΝΑ ΒΙΒΛΙΑ

Στό γραφείο του «Νουμά» και στο κίосκι της Όμο-  
νοίας, πουλιούνται τάκλόουθα βιβλία, ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τό  
ένα —κ' ένα φρ. χρ. για τό Έξωτερικό:

Τού ΨΥΧΑΡΗ: «Τόνειρο του Γιαννίρη» και τό «Τα-  
ξίδι μου». —Τού ΠΑΛΛΗ: «Η Ιλιάδα» τόμοι δυό  
(Α—Μ).—Τού ΦΩΤΙΑΔΗ: «Τό γλωσσικό ζήτημα και ή  
εκπαιδευτική μας αναγέννησις». —Τού ΦΙΑΝΤΑ:  
«Γραμματική της Ρωμέϊκης γλώσσας» και «Από το  
θύλους των αίωνων (ποιήματα).

Οι άγοραστές των έπαρχιών πληρώνουν 30 λεπτά τα-  
χυδρομικά για κάθε βιβλίο.

Οι άγοραστές του έξωτερικού δέν πληρώνουν ταχυδρο-  
μικά.

Από τήν «Ιλιάδα» του Παλλή μονάχα 50 αντίτυπα  
άπόμειναν.

— Και πώς έτυχε να λήτε τα ποτήρια τα γιομάτα  
τύφλης;

— Έχει κι αυτό τήν ιστορία του. Κρίμα να μη τήν  
ξέρετε κι αυτήν τήν ιστορία!

— Θα τη μάθουμε άπόψε.

— Φτάνει να 'χετε κέφι.

— Ακούς εκεί! Έσένα ως τό πρωί μπορούμε να  
σ' άκούμε δίχως να νυστάξουμε και να κουραστούμε κι  
άρχινеше να διηγείται, άφου ήπιαμε καθένας τήν τύ-  
φλα μας.

Δέ θά μπορούσω βέβαια να σου τά παραστήσω με  
τή χάρη που τά 'λεγε εκείνος, ποιός τον φτάνει τον Πε-  
ρικλή σ' αυτά, μά θά σου τά πώ άκρες-μέρες, και τάλλα  
καταλάβαινε τα μόνος σου. Και λοιπόν:

Α

Μία φορά κ' έναν καιρό—για ν' αρχινήσω κ' έχω όπως  
άρχινουν τα παραμύθια—σ' ένα χωριό μαζί με τους άλ-  
λους τους κατοίκους ήταν κ' ένα άγαπημένο, κατά τα  
φαινόμενα, άντρώγυνο, ένας παπās και ή πρεσβυτέρα του.

Αν δέν τό βρίσκετε για περιττό, σά'αλέω πως ο πα-  
πās ήταν χρειζούμενος στο χωριό, γιατί ήταν χριστιαν-  
ικός, κ' ή παπαδιά ήταν χρειζούμενη στον παπā, όπως  
και κάθε παπαδιά είναι χρειζούμενη στον παπā της.

Είπα πως ήταν κατά τα φαινόμενα άγαπημένοι, γιατί  
ή κυρά παπαδιά ήταν λίγο ευνομούτα και πεισματάρια,  
και συχνά εύρισκε αιτίες εκεί που δέν ήταν και κακί-  
νουνταν μέρες. Ο παπās όμως της είχε πολύ άδυναμία  
και τήν πολιτούσαν, και άμα έβλεπε τό ζόρι έπεφτε  
αυτός μικρότερος για να κάμη τήν καρδιά της. Και έτσι  
μ' αυτόν τον τρόπο δέν άκούστηκαν ποτές έξω.

Με τους χωριανούς όμως ζούσαν μονιασμένοι, και  
ποτές δέν συνέδηκε κανένα δυσάρεστο για να θελώση τήν  
ήσυχία τους. Είναι άλήθεια πως ή κυρά πρεσβυτέρα λο-  
γόφερνε κάπου κάπου με τες γειτόνισσες, μά πρέπει να  
ξέρετε πως τό δίκιο ήταν πάντοτε με τό μέρος της, γιατί  
δέν ήταν και ύποχρεωμένη βέβαια να μοιράζη στον κόσμο  
τ' αυγά, που εύρισκε στο κατώι της, άφου είχε τόσες όρ-  
νιθες, κι άφου μάλιστα τάίξε περισσότερες από όσες είχε  
Μπορεί να γεννούσαν και ξένες όρνιθες στές φωλιές, που  
γεννούσαν οι όρνιθές της, μά ποιός ήταν εκείνος, που  
θά ξεχώριζε τ' αυγά της από τα ξένα; Η νομίζετε πως  
μόνε μιάς γειτόνισσας οι όρνιθες γεννούσαν στής παπα-  
διάς τό κατώι; Τέτοια ζητήματα όμως δέν ήταν δυνατό  
να κρούσουν τήν αγάπη, που είχαν στον παπā τους οι  
ένορτες του. Για χατήρι του μπορούσαν να κάμουν χα-  
λάλι όχι τ' αυγά, μόνε και τες όρνιθες, γιατί ήθεσαν που  
τούς άγαπούσε κι ο παπās. Θα μου πητε πως δέν τους  
άγαπούσε όσο άγαπούσε τήν παπαδιά του, μά ποιός είχε  
άδερφέ, άξιώσε για μία τόσο μεγάλη θυσία;

Αλλά και άναμεταξύ τους οι χωριανοί ήταν πάντα μο-  
νιασμένοι κι' άγαπημένοι και ποτές δέν άκουγες στο χωριό  
καυγάδες και μαλώματα. Ήταν όλοι ήσυχoi κι' άργατικοί  
και δέν κάθονταν από τό πρωί ως τό βράδυ στους κηφενέ-  
δες και στα καπελικά για να κακοκρένουν τον ένα και τον  
άλλο, μόνε τηρούσαν τη δουλειά τους. Γι' αυτό και ή κα-  
κομοιρία ήταν άγνωστη πάνω κάτω στο χωριό. Θα μου  
πητε πως είχαν και γής καλή ναί, κι' αυτό είναι σωστό,  
μά τί θά σου κάμη ή γής, άμα δέν καλοδουλεύεις και δέν  
καλοκυτάξεις τό χτήμα σου; Δουλειά κι άγιος ο Θεός,  
σου λέει ο άλλος. Έκαμαν γωνήματα και κρασιά πρδ  
πάντων, που ήταν παντού ξακουσμένα κ' έρχονταν και  
τάγγραζαν καλοπλεωμένα από δυό μέρες δρόμο. Γι' αυτό  
όλοι καλοπερνούσαν εκεί και κανένας δέν ξενιτεύονταν.  
ΑΤ' εύτυχισμένος τόπος, άλήθεια! Έλεγαν όσοι πήγαι-  
ναν στο χωριό, ή περνούσαν απ' εκεί.

Β

Και όμως κι αυτό τό χωριό, που φαίνονταν πως είχε  
καμωμένο κοντράτο με τήν εύτυχία, κι έβλεπε τους άν-  
θρώπους πάντα με χαρούμενο πρόσωπο, τό βασκάνισε  
κακό μάτι και ένα πρωί, πριν καλοξηνήση ο κόσμος,  
άκούστηκε ένα κακό μήνυμα και σκόρπισε σαν άστραπή  
στους μαχαλάδες. Σε λίγο όλοι οι άνθρωποι και άντρες και